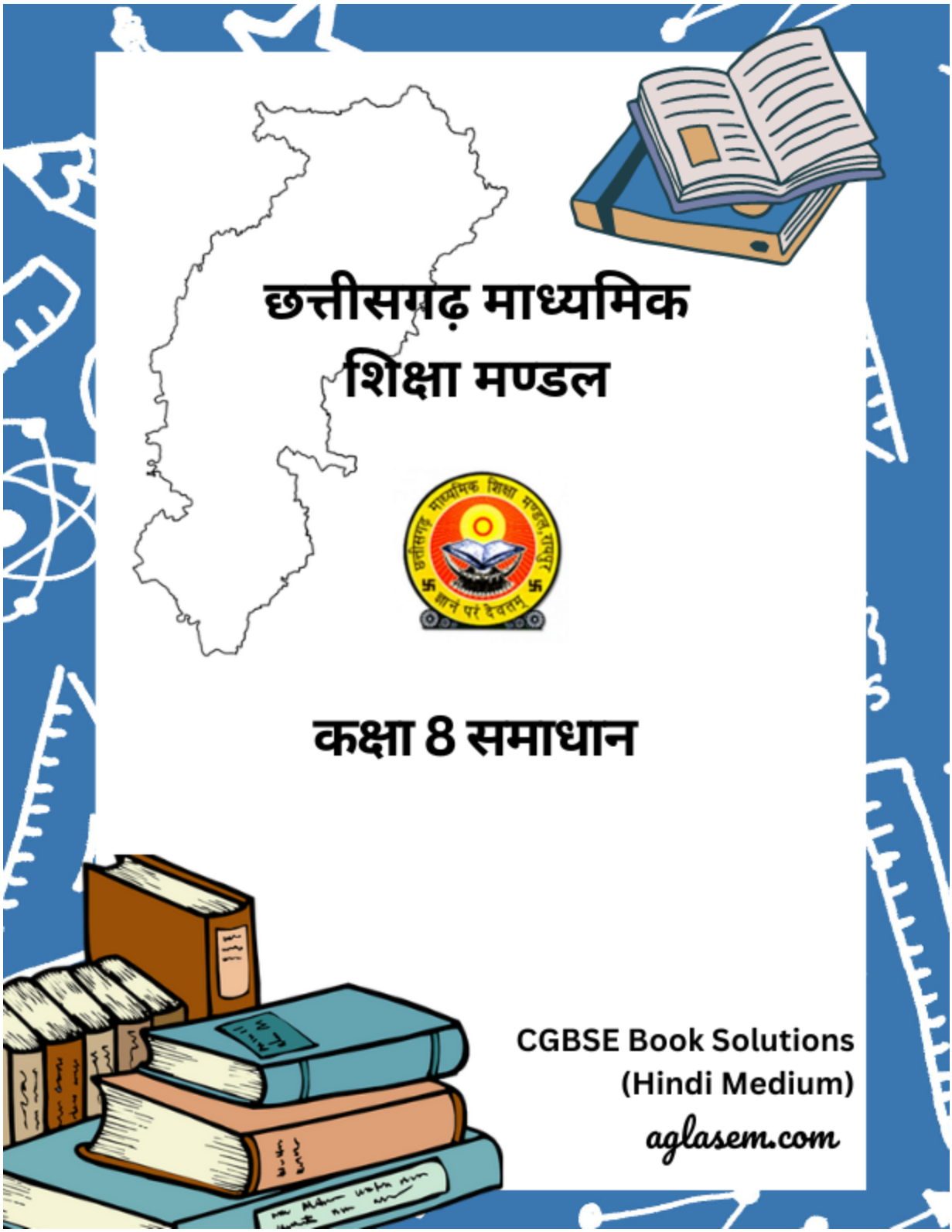
CG Board Class 8 Sanskrit Solutions

CGBSE Class 8 Sanskrit Solutions
Chapter 12
महर्षिः दधीचिः

Page No. 31

अभ्यासप्रश्नः -

प्रश्न **1** - संस्कृत में उत्तर दीजिये -

(क) परोपकारेषु कस्य नाम अग्रगण्यं मन्यते ?
उत्तर - परोपकारेषु महर्षि दधीचिः नाम अग्रगण्यं मन्यते।

(ख) दानवानां नायकः कः आसीत ?
उत्तर - दानवानां नायकः वृत्रासुरः आसीत्।

(ग) इन्द्रस्यदेशेन देवाः किम अकुर्वन् ?
उत्तर - इन्द्रस्यादेशेन देवाः देवरक्षकं भगवन्तं विष्णुम् उपगम्य स्वरक्षायै प्रार्थयन् अकुर्वन्।

(घ) केन वज्रः निर्मितः ?
उत्तर - महर्षि दधीचेः शरीरस्य अस्तिभिः वज्रस्य निर्माणं अभवत्।

प्रश्न **2** - रिक्त स्थानों की पूर्ति कीजिए -

(क) प्राचीन काले देवानां दानवानां। ..... अभूत।
उत्तर - भयङ्करसंग्रामो

(ख) प्रार्थनां नायकः कः आसीत।
उत्तर - भगवान विष्णुः।

(ग) ऋषियः खलु भवन्ति।
उत्तर - परोपकारिणो ।

schools.aglasem.com

aglasem.com

(घ) तेन वृत्रासुरस्य वधः सम्भवो अस्ति।
उत्तर - वज्रेण।

प्रश्न **3 -** संस्कृत में अनुवाद कीजिए **-**

(क) देवो और देवानां का संग्राम हुआ।
उत्तर - देवानां दानवानां च संग्रामोऽभूत।

(ख) भगवन ! आप हमारी रक्षा करें।
उत्तर - भगवन्त ! भवान् अस्मान् रक्षतु ।

(ग) परोपकार सज्जनों का धन है।
उत्तर - परोपकाराय सतां विभूतयः।

(घ) इंद्र ने वृत्रासुर का वध किया।
उत्तर- इन्द्रः वृत्रासुरं अहनत्।

प्रश्न **4 -** संधि कर प्रकार लिखिए **-**

उत्तर **-**

(1)परोपकार:	=	पर +उपकार	(गुण स्वर संधि)
(2)शिविश्च	=	शिविः +च	(विसर्ग संधि)
(3)व्रतोवसैः	=	व्रत +उपवासै	(गुण स्वर संधि)
(4)महर्षि	=	महा +ऋषिः	(गुण स्वर संधि)

प्रश्न **5 -** समास विग्रह कीजिए **-**
उत्तर **-**

(1) कपोतरक्षायै	=	कपोतस्य रक्षायै	(तत्पुरुष समास)
(2) देवनायकः	=	देवस्य नायक	(तत्पुरुष समास)
(3)वज्रनिर्माणम्	=	वज्रस्थ निर्माणम्	(तत्पुरुष समास)

प्रश्न **6 - (1)**देव अकारान्त पुल्लिंग एवं महर्षि इकारांत पुल्लिंग की कारक रचना सभी विभक्तियों में लिखिए **-**

schools.aglasem.com
aglasem.com

विभक्ति	एकवचन	द्धिवचन	बहुवचन
प्रथमा	देवः	देवौ	देवाः
द्धितीया	देवम्	देवौ	देवान्
तृतीया	देवेन	देवाभ्याम्	देतैः
चतुर्थी	देवाय	देवाभ्याम्	देवेभ्यः
पंचमी	देवात	देवाभ्याम्	देवेभ्यः
षष्ठी	देवस्य	देवयोः	देवानाम्
सप्तमी	देवे	देवयोः	देवानाम्
सम्बोधन	हे देव !	हे देवौ !	हे देवाः !

महर्षि अकारान्त पुल्लिंग

विभक्ति	एकवचन	द्धिवचन	बहुवचन
प्रथमा	महर्षिः	महर्षी	महर्षयः
द्धितीया	महर्षिम्	महर्षी	महर्षीन्
तृतीया	महर्षिणा	महर्षिभ्याम्	महर्षिभिः
चतुर्थी	महर्षये	महर्षिभ्याम्	महर्षिभ्यः
पंचमी	महर्षेः	महर्षिभ्याम्	महर्षिभ्यः
षष्ठी	महर्षेः	महर्षयोः	महर्षिणाम्
सप्तमी	महषौ	महर्षयोः	महर्षिषु
सम्बोधन	हे महषे !	हे महर्षी !	हे महर्षयः !

(2) भू -धातु के लडलकार में धातुरूप लिखिए।

पुरुष	एकवचन	द्धिवचन	बहुवचन
प्रथम पुरुष	अभवत्	अभताम्	अभवन्

schools.aglasem.com

aglasem.com

मध्यम पुरुष	अभवः	अभवतम्	अभवत्
उत्तम पुरुष	अभवग्	अभवाव	अभवाम्

(3) दा -धातु के लृटलकार में धातुरूप लिखिए।

पुरुष	एकवचन	द्धिवचन	बहुवचन
प्रथम पुरुष	दास्यति	दास्यतः	दास्यन्ति
मध्यम पुरुष	दास्यसि	दास्यतथः	दास्यथ
उत्तम पुरुष	दास्यामि	दास्यावः	दास्यामः

aglasem.com

schools.aglasem.com

AglaSem Earn while Learn Program. Send your papers and get paid.
Contact: support@aglasem.com aglasem.com